

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 2730 3500 GS Utrecht

Onderwijsstichting Zelfstandige Gymnasia
Postbus 5233
2000 CE HAARLEM

Locatie Utrecht

Park Voorn 4
Postbus 2730
3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

Contact

T (088) 669 60 60
F (088) 669 60 50

Onze referentie

E4387234/13556/20AJ-00/hv

Uw referentie

Datum 3 september 2014
Betreft Definitief rapport kwaliteitsonderzoek VO

Bijlage(n)

- definitief rapport van
bevindingen

Geacht bestuur,

Hierbij ontvangt u het definitief rapport met de bevindingen van het kwaliteitsonderzoek op uw Stedelijk Gymnasium te 's-Hertogenbosch op 11 juni 2014. Wij gaan ervan uit dat u de betreffende school en de medezeggenschapsraad en/of de Raad van Toezicht direct na ontvangst op de hoogte stelt van dit rapport.

Op de inhoud van het conceptrapport is geen reactie binnengekomen.

Vier werkweken na de definitieve vaststelling wordt het rapport van bevindingen openbaar gemaakt. Mocht u het niet eens zijn met het definitieve rapport, dan kunt u binnen deze vier werkweken uw zienswijze schriftelijk aan de inspectie kenbaar maken. Uw zienswijze wordt dan bij de publicatie als bijlage aan de rapportage toegevoegd.

Hoogachtend,

drs. W.G.M. van der Es
inspecteur van het voortgezet onderwijs

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

**Stedelijk Gymnasium
VWO**

Plaats : 's-Hertogenbosch
BRIN nummer : 20AJ|C1
BRIN nummer : 20AJ|00|VWO
Onderzoeksnummer : 275646
Datum onderzoek : 11 juni 2014
Datum vaststelling : 3 september 2014

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 11 juni 2014 een onderzoek uitgevoerd op het Stedelijk Gymnasium te 's-Hertogenbosch, om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs op deze afdeling en over de naleving van wet- en regelgeving.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende.

Op het Stedelijk Gymnasium te Den Bosch is in de afgelopen periode geen onderzoek uitgevoerd in het kader van risicogericht toezicht of themaonderzoek. De inspectie voert op deze (afdelingen van) scholen een zogenoemd vierjaarlijks bezoek uit.

Onderzoeksopzet

De inspectie vormt haar kwaliteitsoordelen door de onderwijspraktijk van de school te toetsen aan een selectie van kwaliteitsindicatoren uit het toezichtkader voortgezet onderwijs 2013. Bij dit onderzoek hebben we de indicatoren uit het zogenaamde kernkader onderzocht. Dit is het gedeelte uit het toezichtkader dat bij al onze kwaliteitsonderzoeken minimaal wordt beoordeeld.

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Wij hebben relevante documenten van en over de school geanalyseerd.
- Schoolbezoek, waarbij wij in een aantal lessen de onderwijspraktijk hebben geobserveerd.
- Wij hebben gesprekken gevoerd met de directie, leraren, zorgcoördinatoren, mentoren en leerlingen.
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek besproken met de directie.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staat de conclusie van het onderzoek waaronder het vervolgtoezicht. In hoofdstuk 3 beschrijven we de bevindingen uit het onderzoek in de vorm van een kwaliteitsprofiel. Dit wordt gevolgd door een paragraaf waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven.

2. CONCLUSIES EN TOEZICHTARRANGEMENT

Een kwaliteitsonderzoek zoals wij hebben uitgevoerd, leidt tot een zogenaamd toezichtarrangement voor kwaliteit en/of voor naleving. Een arrangement kan *basistoezicht* of juist *aangepast* toezicht inhouden. In het eerste geval (bij basistoezicht) vinden wij de kwaliteit van voldoende niveau en is het daarom niet nodig om de school onder intensief toezicht te plaatsen. Als er echter teveel tekortkomingen zijn geconstateerd, wordt conform beslisregels geoordeeld dat de kwaliteit onvoldoende is en stellen we een aangepast arrangement vast voor zwakke of voor zeer zwakke kwaliteit en/of voor naleving.

Onze conclusie voor het Stedelijk Gymnasium te Den Bosch is als volgt:

Op basis van het onderzoek kennen wij aan deze afdeling het basisarrangement toe omdat zowel de opbrengsten als de kwaliteit van het onderwijsproces op de afdeling vwo op de onderzochte onderdelen van voldoende niveau zijn. Wij hebben geen tekortkomingen in de naleving van de in het kader van dit onderzoek gecontroleerde wettelijke voorschriften vastgesteld. Dit betekent dat wij op dit moment geen reden hebben om het toezicht te intensiveren.

3. BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk leest u de bevindingen uit ons onderzoek op basis waarvan we tot onze conclusie over de kwaliteit zijn gekomen. Eerst geven we een samenvattend algemeen beeld over de kwaliteit van het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium. Daarna volgt het kwaliteitsprofiel waarin de oordelen op de indicatoren staan. Vervolgens lichten we die oordelen in onderlinge samenhang toe.

3.1 Algemeen beeld

De kwaliteit van het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium te Den Bosch, afdeling vwo, is op de onderzochte onderdelen van voldoende tot goed niveau. Er heerst een positief schoolklimaat op deze kleine school met ruim 750 leerlingen. Door de kleinschaligheid van de school kennen leraren hun leerlingen goed binnen en buiten de lessen. De basiskwaliteit van het didactisch handelen van de leraren is voldoende; de meeste lessen verlopen volgens een vaste opbouw en de uitleg van docenten is van hoog niveau. Een punt van aandacht is de afwisseling in werkvormen in de les en het omgaan met verschillen tussen leerlingen. Op de opbrengstenkaarten van de inspectie worden de onder- en bovenbouw doorstroomresultaten van de vwo-afdeling als voldoende tot goed beoordeeld. Het gemiddelde examencijfer ligt boven het landelijk gemiddelde. Het verschil CE-SE is genomen over de afgelopen drie jaar ruim binnen de norm. Kwaliteitszorg is voldoende, maar door het informele karakter van de school is het vastleggen van procedures ten behoeve van de borging van de kwaliteit een aandachtspunt voor de komende jaren.

3.2 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende

4. goed
5. niet te beoordelen

Wij hebben daarnaast onderzocht of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften. Dit wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Leeropbrengsten De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3	4	5
1.1	De leerlingen behalen in de onderbouw het opleidingsniveau dat mag worden verwacht.			•		
1.2_V	De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding vwo.				•	
1.3_V	De leerlingen van de opleiding vwo behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.				•	
1.4_V	Bij de opleiding vwo zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.			•		

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.			•	

Het schoolklimaat is ondersteunend en gericht op een brede vorming		1	2	3	4
5.5	De school kent een op ondersteuning en begeleiding gerichte cultuur.			•	

Het schoolklimaat is stimulerend en ambitieus		1	2	3	4
6.1	De school is gericht op het stimuleren van talent.			•	
6.2	De school is gericht op het leveren van (intellectuele) prestaties.			•	

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.			•	
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.				•
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.			•	
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.			•	

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning) (De school bestrijdt effectief achterstanden.)		1	2	3	4
9.1	De school volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.			•	
9.2	De school bepaalt wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is van individuele of groepen leerlingen.				•
9.4	De school voert de ondersteuning planmatig uit.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van haar opbrengsten		1	2	3	4
12.1	De school evalueert systematisch de opbrengsten.			•	
12.2	De school werkt doelgericht aan de kwaliteit van de opbrengsten.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijsproces		1	2	3	4
13.1	De school evalueert systematisch het onderwijsproces.			•	
13.2	De school werkt doelgericht aan de verbetering van het onderwijsproces.			•	
13.3	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsproces.		•		

Nalevingsindicatoren 2014		Onvoldoende	Voldoende
N1	Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de onderzochte onderdelen (WVO, art. 24c en 24a).		•
N2	Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de onderzochte onderdelen (art. 24c en 24 WVO).		•
N4	Door of namens het bestuur zijn het Examenreglement en het PTA naar de inspectie gestuurd en deze documenten bevatten de onderzochte onderdelen (Eindexamenbesluit art. 31).		•

3.3 Toelichting bij kwaliteitsprofiel

Het bovenstaande algemene beeld en kwaliteitsprofiel lichten we hieronder toe. Daarbij komen achtereenvolgens de volgende aspecten aan bod: opbrengsten, onderwijsproces, excellentie en kwaliteitszorg.

Opbrengsten

De opbrengstenkaarten van de vwo-afdeling van het Stedelijk Gymnasium te Den Bosch laten de laatste drie jaar voldoende tot goede opbrengsten zien. De resultaten van de onderbouw waren echter minder dan gemiddeld. De school heeft maatregelen genomen om het onderbouwrendement weer stabiel en voldoende te maken. Mentoren en leraren zitten nu dichter op de resultaten van leerlingen. Voor leerlingen die dreigen af te stromen wordt een plan van aanpak gemaakt in overleg met de leerling. In het leerlingvolgsysteem staan duidelijke afspraken voor zowel de leraar als de leerling. Deze gerichte aanpak heeft een positief effect op de resultaten in de onderbouw. Het rendement bovenbouw is goed, er blijven weinig leerlingen zitten en er stromen ook weinig leerlingen af. Het gemiddelde cijfer van de centrale examens ligt boven het landelijk gemiddelde. Op de opbrengstenkaart van 2014 lag het gemiddelde op 6,9. Het verschil tussen het cijfer bij het schoolexamen en het cijfer van het centraal examen is gemeten over drie jaar 0,07. Op de opbrengstenkaart van 2014 was dit verschil zelfs 0,0 en ligt ruim binnen de norm van maximaal 0,5 die de inspectie stelt.

Onderwijsproces

De inspectie beoordeelt het onderwijsproces als voldoende. Op het Stedelijk Gymnasium te Den Bosch beheersen de leraren de kwaliteit van de didactische basisvaardigheden in voldoende mate. De lessen verlopen in een ordelijke en prettige sfeer. Leraren en leerlingen voelen zich veilig op deze kleinschalige school. De meest gebruikte werkvormen zijn het interactieve leergesprek afgewisseld met individuele zelfwerkzaamheid bij het uitvoeren van opdrachten. De meeste lessen verlopen volgens een vaste opbouw en starten met het controleren van het gemaakte huiswerk. Leraren kunnen dit begin van de les effectiever maken door naast deze controle leerlingen ook al aan het werk te zetten. Nu wordt de lestijd niet altijd even efficiënt benut. De uitleg die leraren geven is duidelijk en vaak van een hoog academisch niveau en op deze manier zijn leerlingen actief betrokken bij de les. Leerlingen zijn ambitieus en kritisch en stellen hoge eisen aan de vakkennis van hun leraren. Leerlingen ontvangen effectieve feedback op hun leerproces. Een aandachtspunt is de afstemming op individuele leerbehoefte van de leerlingen. Leraren zouden in hun lessen meer

kunnen aansluiten bij de onderwijsbehoefte van verschillende leerniveaus van leerlingen. Buiten de reguliere lessen is hier wél voldoende mogelijkheid voor.

De school heeft een duidelijke ondersteuningscultuur waarin de lijnen tussen leerlingen, leraren en zorgfunctionarissen kort zijn. 'We kennen elkaar' is een positief aspect van deze zorgzame, kleinschalige school. De school heeft de ondersteuningbehoefte van leerlingen goed in beeld en maakt hierbij onder andere gebruik van een intelligentietest en de schoolvragenlijst. Gedurende de schoolloopbaan volgt de school in voldoende mate de vorderingen van de leerlingen zowel op cognitief als op sociaal-emotioneel vlak. De zorgcoördinator, de mentoren en interne begeleiders werken uiterst consciëntieus met het leerlingvolgsysteem. Maatwerk op school is ingezet voor 'onderpresterende' leerlingen. Onderbouwleerlingen werken met een POP, Persoonlijk Ontwikkelingsplan en voor bovenbouwleerlingen wordt TOP ingezet, Toekomstgericht Ontwikkelingsplan om te voorkomen dat deze leerlingen uitvallen. Voor 'meerpresterende' leerlingen die een extra uitdaging nodig hebben is het Atlas-project bedoeld.

Excellentie

Het aanbod van het Stedelijk Gymnasium binnen en buiten de lessen is gericht op talentontwikkeling op uiteenlopende gebieden. In de onderbouw maakt de school al een begin met compacten en verrijken door leerlingen in het Atlas-project te laten participieren. Leerlingen mogen in overleg met de vakdocenten een aantal lessen per week missen en in plaats van deze lessen werken ze aan een eigen project gestuurd door hun persoonlijke leervragen. Leerlingen kunnen Internationale Talencertificaten halen (o.a. van Goethe-Instituut voor het vak Duits, DELF voor Frans, DELE voor Spaans en Cambridge voor Engels). Verder stimuleert de school leerlingen om mee te doen aan onder meer diverse olympiades, LAPPTOP, Pre-university, Masterclasses van de universiteit van Eindhoven en om een extra vak te kiezen. Leerlingen kunnen meedoen aan debatwedstrijden en het Model European Parliament. Daarnaast kan een select aantal leerlingen uit de bovenbouw kiezen voor het ambitieuze Honoursprogramma.

Kwaliteitszorg

De inspectie beoordeelt de kwaliteitszorg als voldoende. Door analyse van de opbrengsten en jaarlijkse prestatieafspraken met vaksecties en ook individuele leraren is een breed draagvlak ontstaan voor het opbrengstgericht werken.

Schoolleiding en leraren streven ernaar om de opbrengsten in de onder- en bovenbouw de komende jaren op een hoger niveau te krijgen. De sturing gericht op de kwaliteit van het lesgeven is duidelijk waarneembaar. De schoolleiding bezoekt lessen en voert functioneringsgesprekken met leraren. Het systematisch totaliseren van de lesobservaties en functioneringsgesprekken zou de school een goede mogelijkheid kunnen bieden de kwaliteit van het lesgeven nog verder te brengen. Een aandachtspunt is collegiale visitatie, dit gebeurt nu nog te incidenteel.

Een groot voordeel van een kleinschalige school als het Stedelijk Gymnasium is dat de lijnen kort zijn en dat de relatie schoolleiding en leraren laagdrempelig is. De deur van de schoolleiding staat letterlijk en figuurlijk altijd open. Een nadeel van de soms informele cultuur van de school is dat procedures niet altijd even duidelijk zijn voor alle betrokkenen of dat niet alle procedures en/of afspraken zichtbaar zijn vastgelegd. De schoolleiding herkent en erkent dit punt en zal kwaliteitszorg planmatiger uitwerken. Gezien de fase waarin dit professionaliseringstraject zich bevindt, kan nog niet worden gesproken van voldoende borging van de onderwijskwaliteit.